

Različitost i inkluzija u javnom prijevozu putnika

U sklopu projekta „COMPETENCE+ D/I – Razvoj kompetencija u javnom prijevozu putnika za veću raznolikost i uključivost“ provedeno je istraživanje o iskustvima i stavovima vezanima uz pojam različitosti i inkluzije u javnom prijevozu putnika. Istraživanje je provedeno putem anketa koje su provedene tijekom inicijalnih radionica među učenicima te tijekom završne konferencije navedenog projekta.

Na završnoj konferenciji sudjelovali su zaposlenici i učenici Strojarske i prometne škole, predstavnici Sveučilišta Sjever te predstavnici poduzeća Presečki grupa d.o.o.. Na taj se način istraživanje provelo na području Varaždinske, Krapinsko-zagorske i Koprivničko-križevačke županije. Anketnim upitnikom ispitivali su se stavovi sudionika o razumijevanju pojmova različitosti i uključivosti, njihove reakcije u potencijalno konfliktnim situacijama u javnom prijevozu, razina razvijenosti komunikacijskih i socijalnih vještina te spremnost na inkluzivno ponašanje.

U anketi je ukupno sudjelovalo 34 ispitanika.

Rezultati inicijalne ankete pokazali su da ispitanici imaju djelomično razvijeno razumijevanje osnovnih pojmova. Primjerice, 47 % ispitanika raznolikost je prepoznalo kao razlike među ljudima, dok je 26 % taj pojam povezalo s pravilima ponašanja, a 21 % s konfliktima, što ukazuje na određene nejasnoće u interpretaciji pojma. Također, 50 % ispitanika uključivost je pravilno definiralo kao prihvaćanje svih bez obzira na razlike, dok je 38 % taj pojam povezalo s natjecanjem među ljudima.

Velik broj ispitanika (čak 91 %) naveo je da se susreo s nepoštenim ili neprimjerenim ponašanjem u javnom prijevozu, što potvrđuje relevantnost ove teme u svakodnevnom životu. Međutim, u situacijama stresa 47 % ispitanika navelo je da bi ignoriralo situaciju, dok je samo 24 % izjavilo da bi reagiralo smireno.

Kod pitanja vezanih uz moralnu hrabrost rezultati su pokazali podijeljena mišljenja – 44 % ispitanika smatra da ona znači reagirati kada je nešto pogrešno, ali isti postotak naveo je i da ona podrazumijeva slijediti druge, što ukazuje na nedovoljno jasno razumijevanje ovog pojma.

5. Što za vas znači moralna hrabrost?

Početni rezultati također su pokazali nižu razinu sigurnosti u komunikaciji i rješavanju konflikata. Većina ispitanika procijenila je svoje znanje o rješavanju sukoba srednjim ili nižim ocjenama, a čak 97 % ispitanika prije radionice nije koristilo online platforme za učenje poput Competence + D/I.

Rezultati ankete provedene nakon radionice pokazuju značajan napredak u razumijevanju i stavovima sudionika. Čak 82 % ispitanika nakon radionice raznolikost definira kao vrijednost koja obogaćuje društvo, dok 91 % uključivost vidi kao aktivno uključivanje svih pojedinaca.

Posebno je vidljiv napredak u spremnosti na reagiranje u nepoželjnim situacijama – 91 % ispitanika navodi da bi reagiralo i pomoglo u slučaju diskriminacije, dok je prije radionice značajan dio ispitanika bio sklon ignoriranju takvih situacija.

Razumijevanje upravljanja stresom također je unaprijeđeno – 97 % ispitanika navodi smirene i konstruktivne metode poput dubokog disanja kao najprimjereniji način reakcije.

Kod pitanja o moralnoj hrabrosti, čak 94 % ispitanika nakon radionice navodi da ona znači zauzeti se za druge, što pokazuje jasnu promjenu u odnosu na početne rezultate.

Povećana je i razina samopouzdanja u komunikaciji s osobama različitih potreba – većina ispitanika procijenila je svoju spremnost visokim ocjenama (4 i 5), dok je prije radionice dominirala srednja razina procjene.

Napredak je uočen i u području rješavanja konflikata, gdje većina ispitanika navodi veću sigurnost nakon radionice, a pozitivne promjene vidljive su i u konkretnim situacijama – nakon radionice 94 % ispitanika izjavljuje da bi na neki način pomoglo osobi koja doživljava neugodnosti u javnom prijevozu, dok je prije radionice značajan dio ispitanika izbjegavao uključivanje.

10. Zamislite situaciju u tramvaju gdje starija osoba ili osoba s invaliditetom doživljava neugodnosti od drugog putnika. **Pitanje:** "U takvoj situaciji, što biste najvjerojatnije učinili?"

● Umiješao/la bih se izravno.	14
● Pozvao/la bih vozača ili drugog putnika u pomoć.	18
● Ne bih se miješao/la iz straha za vlastitu sigurnost.	1
● Ne bih se miješao/la jer smatram da to nije moj posao.	1

Sudionici su također vrlo pozitivno ocijenili korištenje Competence + D/I platforme – 82 % navodi da je bila vrlo korisna, a većina ističe video sadržaje kao najzanimljiviji oblik učenja.

Zaključno, rezultati ankete pokazuju da su provedene radionice i edukativne aktivnosti značajno doprinijele razumijevanju pojmova različitosti i uključivosti, razvoju socijalnih i komunikacijskih vještina te povećanju spremnosti sudionika na aktivno i odgovorno ponašanje u javnom prijevozu. Posebno je vidljiv pomak u smanjenju pasivnih reakcija i jačanju moralne hrabrosti, kao i u većem osjećaju osobne kompetentnosti za rješavanje konfliktnih situacija. Ovi rezultati potvrđuju važnost kontinuiranog rada na edukaciji i osnaživanju mladih u području inkluzivnosti u prometnom sustavu.

Autorice:

Vlatka Slunjski Piskač, nastavnica prometne skupine predmeta, prof. mentor
Darinka Lončar Kočić, nastavnica prometne skupine predmeta, prof. savjetnik